

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionering av befattningshavare hos svenska betes- och vallföreningen.

I en till riksdagen avlåten, den 30 januari 1925 dagtecknad proposition nr 31, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att — under förutsättning att Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition gjorda framställning angående anslag till svenska betes- och vallföreningen i huvudsak vinner riksdagens bifall — bemyndiga Kungl. Maj:t att till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. göra sådant tillägg, att de rättigheter och skyldigheter, vilka jämlikt kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 380) angående tillägg till samma reglemente tillkomma befattningshavare hos hushållningssällskap m. fl., må i tillämpliga delar tillkomma jämväl befattningshavare hos svenska betes- och vallföreningen.

I berörda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen erinrat, att Kungl. Maj:t såsom bidrag till uppehållande av den 1916 bildade svenska betes- och vallföreningen från och med år 1919 anvisat medel från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar, samt att Kungl. Maj:t, som den 31 december 1924 fastställt av föreningen antagna förändrade stadgar, under punkt 87 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att för uppehållande av föreningens verksamhet i budgetåret 1925—1926 bevilja ett särskilt extra anslag av 46,800 kronor; och har departementschefen framhållit, att, därest denna framställning av riksdagen bifölles, betes- och vallföreningens verksamhet komme att i viss mån förstärkas.

I propositionen har vidare omnämnts, att föreningens styrelse i samband med anslagsäskandet för instundande budgetår hemställt, att föreningens fast anställda befattningshavare måtte beredas pensionsrätt i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

I avseende härå har departementschefen erinrat, att Kungl. Maj:t i överensstämmelse med av riksdagen år 1920 givet bemyndigande genom kungörelse den 22 juni 1920 (nr 380) förordnat, att till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare

m. fl. skulle fogas ett särskilt kapitel, VII, med särskilda bestämmelser angående befattningshavare hos hushållningssällskap m. fl., varigenom under nämnda reglemente inordnats, bland andra, befattningshavare hos hushållningssällskap och dem underlydande institutioner samt skogsvårdsstyrelserna, Sveriges utsädesförening, svenska mosskulturföreningen och kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län ävensom vissa befattningshavare vid lantbruksakademien.

I utlåtande över betes- och vallföreningens ovanberörda framställning har *lantbruksstyrelsen* förklarar sig icke hava något att erinra mot, att föreningens tjänstemän bereddes rätt att vinna inträde i oförmälda pensionsanstalt. För befattningshavarna i fråga borde, framhåller lantbruksstyrelsen, gälla de särskilda bestämmelser ävensom övergångsstadganden, vilka för befattningshavare vid hushållningssällskap m. fl. stadgats genom berörda kungörelse den 22 juni 1920 (nr 380), övergångsstadgandena under förutsättning att ifrågakommande befattning anmäldes för beredande av pensionsrätt före den 1 januari 1926.

Styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. har i avgivet utlåtande i ärendet anfört, bland annat, att, därest föreningens verksamhet förstatligades på sätt ifrågasatts, intet syntes vara att erinra mot att därstädes fast anställda funktionärer erhöles inträde i pensionsanstalten. Denna pensionsrätt borde lämpligen anordnas i överensstämmelse med den pensionsrätt, som redan beretts befattningshavare hos svenska mosskulturföreningen, med vilken förevarande förening erbjöde vissa jämförelsepunkter.

Med avseende å bestridandet av *engångsavgifter* för retroaktiv tillämpning av reglementet för ifrågavarande befattningshavare har lantbruksstyrelsen, såsom ovan antytts, ansett, att övergångsstadgandena till kap. VII av pensionsanstaltens reglemente borde vinna tillämpning i fråga om befattning, som anmäldes till inträde i anstalten före den 1 januari 1926. Pensionsanstaltens styrelse har i detta ämne anfört, bland annat, följande:

Anstalten ville, gent emot vad lantbruksstyrelsen därutinnan föreslagit, ifrågasätta, huruvida det kunde anses lämpligt och behöfligt att i förevarande hänseende meddela några särskilda föreskrifter, innebärande att staten skulle i större eller mindre utsträckning bidra till gäldande av engångsavgifter i sådana fall, där befattning före viss tidpunkt anmäldes till inträde i pensionsanstalten. Att så skedde, då till exempel hushållningssällskapens m. fl. institutioners befattningshavare erhöles pensionsrätt enligt kap. VII i reglementet, torde väsentligen hava berott därpå, att denna pensionsrättsfråga längre tid varit föremål för utredning och att staten ansågs bära genom bidrag till retroaktiv- eller engångsavgifterna hålla vederbörande skadeslösa för dröjsmålet med pensionsfrågans ordnande. Sådana skäl torde icke kunna i detta fall åberopas.

Rörande kostnaderna för retroaktiv tjänstårsberäkning för vissa nu hos betes- och vallföreningen anställda befattningshavare vid inträde i pensionsanstalten i överensstämmelse med anstaltsstyrelsens förslag — det vill säga delaktighet enligt samma grunder som för befattningshavarna vid svenska

mosskulturföreningen, dock utan sådan lindring i engångsavgifterna, som omförmäles i övergångsstadgandena till kap. VII — har i propositionen meddelats följande sammanställning:

N a m n	Född	Retro- aktiv tjänst- årsräkn. från	Tjänste- pen- sions- underlag Kr.	Familje- pen- sions- underlag Kr.	Engångsavgift		Befattningshavarens andel i engångsavgift	
					för tjänste- pensionen Kr.	för familje- pensionen Kr.	för tjänste- pensionen Kr.	för familje- pensionen Kr.
Borg, J. E. V.	²⁸ / ₈ 1889	²⁸ / ₈ 1921	3,800	1,060	1,995	453	593	453
Wallin, B. L.	² / ₁₀ 1885	¹ / ₄ 1920	3,800	1,060	2,812	594	836	594
Löfvenmark, O. H.	⁹ / ₈ 1883	¹ / ₆ 1920	3,660	1,032	2,635	549	805	549
Forsgren, K. H.	¹⁸ / ₇ 1895	—	2,200	740	} Engångsavgift ojerfor- derlig.	508	—	—
Karlsson, F. V.	²⁵ / ₂ 1887	²⁵ / ₂ 1919	2,200	740			1,973	587

Departementschefen har i samband härmed erinrat, att, såsom i ovan omförmälda punkt av årets statsverksproposition omförmäls, det vore avsett, att nuvarande innehavaren av statskonsulentbefattningen i fröodling A. Elofson, vilken i egenskap av sekreterare hos betes- och vallföreningen handhaft ledningen av föreningen, skulle med frånträdande av sin statskonsulentbefattning helt övergå till föreningen i egenskap av föreståndare för densamma. Engångsavgiften för Elofson, som är född den 25 juni 1873, skulle, under enahanda förutsättningar som beträffande i ovanstående tablå angivna befattningshavare och med retroaktiv tjänstårsberäkning från den 25 juni 1905, utgöra för tjänstepensionen 9,995 kronor och för familjepensionen 3,210 kronor. Genom löneavdrag hos Elofson skulle av huvudmannen komma att uttagas 2,975 kronor såsom bidrag till engångsavgiften för tjänstepensionen samt hela engångsavgiften för familjepensionen.

För egen del har *departementschefen* beträffande engångsavgifternas bestridande yttrat följande:

»I fråga om engångsavgifternas beräkning vill jag ansluta mig till lantbruksstyrelsens åsikt, att de i mom. 1 i övergångsstadgandena till nämnda kapitel angivna föreskrifter böra vinna tillämpning. Som skäl härför får jag först och främst åberopa dels den mellan nu ifrågavarande förening och svenska mosskulturföreningen i flera avseenden rådande likställigheten, dels ock att, enligt vad av det ovan anförda framgår, föreningen otvivelaktigt skulle komma att i högst kännbar grad betungas av de relativt stora engångsavgifter, den såsom huvudman komme att erlægga. Jämväl med hänsyn till den erkända betydelsen av föreningens hela landet omfattande verksamhet synes det mig naturligt, att denna förening även i förevarande avseende likställes med de statsunderstödda föreningar, vilkas befattningshavare 1920 bereddes delaktighet i pensionsanstalten. Jag har under hand inhämtat, att pensionsanstalten, sedan utredning rörande kostnaderna för tjänstårsberäkning för befattningshavarna i fråga numera verkstälts, icke ställer sig avvisande mot mitt förslag. Det finnes ock, enligt vad jag erfarit, grundad anledning antaga, att, därest staten övertager jämväl den del av engångsavgiften, som motsvarar föreningens andel av den årliga försäkringsavgiften för tjänstepension, föreningen kommer att efterskänka den del, densamma skulle äga rätt uttaga av befattningshavarna medelst löneavdrag.

Ytterligare må framhållas, att då, såsom ovan nämnts, nuvarande statskonsulenten i fröodling antages skola övergå till att bliva föreningens föreståndare, denne befattningshavare kommer att utträda ur civilstatens pensionskassa. En anordning, som den jag här föreslagit, skulle medföra, att hans övergång till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. torde komma att ske utan särskild kostnad för honom, vilket måste anses så mycket mera rättvist, som han ej äger återfå de avgifter, han för egen pensionering erlagt i sin statskonsulentbefattning.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet vill erinra, att riksdagen numera, på förslag av jordbruksutskottet, bifallit ovanberörda av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till svenska betes- och vallföreningen. Då denna förening, såsom i propositionen framhållits, härigenom synes komma att i viss mån erhålla en statlig karaktär, finner utskottet för sin del intet att erinra mot att föreningens tjänstemän beredas delaktighet i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.; och torde detta böra ske i huvudsak på de villkor, som genom förenämnda beslut av 1920 års riksdag medgivits för bland andra befattningshavare hos svenska mosskulturföreningen och Sveriges utsädesförening. I fråga om bestridandet av engångsavgifter för retroaktiv tillämpning i förekommande fall av berörda pensionsanstalts reglemente har utskottet visserligen hyst tvekan, huruvida staten borde, på sätt av Kungl. Maj:t föreslagits, deltaga i gäldandet av dessa avgifter. Med hänsyn till de upplysningar, som lämnats dels angående föreningens ställning och betydelse för det svenska jordbruket, dels ock rörande dess ekonomiska förhållanden, har utskottet emellertid ansett sig böra förorda, att föreningen även i förevarande hänseende likställes med mosskulturföreningen och utsädesföreningen. På grund härav har utskottet funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag i dess helhet; och får utskottet alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition, må bemyndiga Kungl. Maj:t att till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. göra sådant tillägg, att de rättigheter och skyldigheter, vilka jämlikt kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 380) angående tillägg till samma reglemente tillkomma befattningshavare hos hushållningssällskap m. fl., må i tillämpliga delar tillkomma jämväl befattningshavare hos svenska betes- och vallföreningen.

Stockholm den 30 april 1925.

På bankoutskottets vägnar:

K. J. GUSTAFSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley*, *Dalberg*, *Berge*, *Bondeson*, *Lindgren*, *Bodin* och *Abrahamsson*; samt

av andra kammaren: herrar *Winkler*, *Borggren*, *Bäcklund*, *Olsson* i Berg, *Kloo*, *Svensson* i Betingetorp, *Höglund* och *Paulsen*.